

Következtetés*

Amióta a Bizottság az 1997-es éves jelentésében azt a következtetést vonta le, hogy Románia teljesítette a politikai feltételeket, az ország helyzete tovább javult, és megerősödtek a demokráciát, a jogállamiságot, az emberi jogokat, valamint a kisebbségek tiszteletben tartását és védelmét szavatoló intézményei. Ez a törekvés tovább fokozódott az elmúlt év során. Románia továbbra is teljesíti a politikai feltételeket.

Előrehaladás történt az adminisztratív és igazságügyi reformok iránti igények kielégítésében. 2004 májusában elindítottak egy közigazgatási reformot, amely kiterjed a közszolgálati reformra, a decentralizációra és dekoncentrációra, illetve a kormányzati politika koordinációjára. A közszolgálati reform pozitívan indult. A miniszterelnök kancelláriai hivatalának kiépítése feltételezhetően hozzájárul a kormányzati politikák egybehangolásához és konzisztenciájához. A sürgősségi rendeletekhez való folyamodást a „rendkívüli körülményekre” korlátozták, azonban ez még nem vezetett a használatuk lecsökkenéséhez. Az információ szabadságára és a törvényhozás átláthatóságára vonatkozó törvények teljes körű alkalmazása még nem történt meg. A 2003 októberében végrehajtott alkotmánymódosítás hozzájárult a parlamenti folyamat racionalizálásához azzal, hogy mindkét Ház számára alapvető felelősséget biztosított különböző törvényhozási típusokra. A politika és a törvényhozási folyamat jobbításának folytatódnia kell. További erőfeszítések szükségesek a helyi és regionális irányító szervek megerősítésére az uniós jogszabályoknak ezeken a szinteken való megfelelő alkalmazása érdekében.

A bírósági tárgyalások lefolytatása és az ítélelhozatalok minősége jobbításokat igényel. A hivatalos megfigyelések igazolták annak lehetőségét, hogy a végrehajtó szervek befolyásolják a bírói eljárások kimenetelét. Romániában a bíraskodás rendszerébe bevezetett szervezeti és törvénykezési változások azonban hozzájárulhatnak a függetlenség és hatékonyság növeléséhez. Gyakorlatba ültetésük elsőbbséget élvező kérdés.

Romániában a korrupció továbbra is komoly és széleskörű jelenség. Románia korrupcióellenes törvényei általában fejlettek, de a korrupció megfékezésére való képességük a törvény tényleges alkalmazásától függ. Különösképpen fontosak az Állami Korrupcióellenes Kivizsgáló Bizottság függetlenségét, hatékonyságát és felelősségét biztosító további intézkedések. A Bizottságnak a magas szintű korrupció kivizsgálására kell összpontosítania az erőforrásait.

* Forrás: http://www.europa-kommissionen.dk/upload/application/6854dbfd/strategy_paper_en.pdf

Romániára továbbra is jellemző az emberi jogok és a szabadság tiszteletben tartása, és több területen is további fejlődést ért el. A gyerekvédelemmel kapcsolatos állami szabályok és az országok közötti örökbefogadásra vonatkozó szigorú szabályok bevezetése, amelyek összhangban vannak az ENSZ-nek a gyerekek jogaira vonatkozó egyezményével, feltételezhetően tovább erősíti majd a gyerekek jogainak a védelmét. Ami a szólásszabadságot illeti, az újságírók jogi helyzete javult, de sok médiaszervezet gazdasági helyzete továbbra is bizonytalan, és további erőfeszítések szükségesek a média függetlenségének a biztosítására. Bár a termőföldek visszaszolgáltatása szinte teljesen lezajlott, gyorsabb és átláthatóbb megközelítés szükséges az épületek és egyházi javak visszaszolgáltatásában. A fegyházakban alkalmazott nem megfelelő bánásmód, az emberkereskedelem és a börtönök túlszűfolttsága kezelésére további erőfeszítések szükségesek.

A diszkrimináció leküzdését explicit módon célzó roma stratégia alkalmazása folyamatban van, de a roma kisebbséggel szembeni tényleges diszkrimináció továbbra is széleskörű. Az oktatásba való bevonás támogatása pozitív fejlemény. Ugyancsak biztató törekvés figyelhető meg az egészségügyi ellátás és a foglalkoztatás terén is.

Az 1997-ben készített jelentés már elismerte a román hatóságok által a gazdaság átalakítása érdekében bevezetett alapvető reformtörekvéseket. A jelentés óta a gazdasági szerkezet és teljesítőképesség jelentős mértékben javult. Románia elérte a makrogazdasági stabilitást, mélyreható gazdasági reformokat valósított meg, a román hatóságok pedig kifejezték elkötelezettségüket a csatlakozás gazdasági feltételeinek a teljesítése mellett.

Összegezve elmondható, hogy Románia teljesíti a működő piacgazdasággal kapcsolatos feltételeket. A strukturális reformprogram életképes alkalmazásának képessé kell tennie Romániát arra, hogy megfeleljen azoknak a kihívásoknak, amelyek elé az unión belüli versenyhelyzet és a piaci erők állítják.

További jobbítások végezhetők a makrogazdasági stabilitás fenntartása és a strukturális reformok elmélyítése érdekében. Elsőbbséget kell élveznie a deflációban elért szint és a külpolitikai helyzet megőrzése a politikák óvatos ötvözése és az állami szektor deficitjeinek további csökkentése által. Ennek eléréséhez alapvető fontosságúak a jobbítások a pénzügyi fegyelem megerősítése, az energiaáraknak a költségek szintjéhez való folyamatos közelítése és az állami vállalatok jobb pénzügyi teljesítőképessége terén. A pénzügyi helyzet stabilitását meg kell erősíteni a költségreform siettetésével és a fizetőképesség jobbításával. Le kell zárni a privatizációs folyamatot, a poszt-privatizációs tárgyalásokat le kell folytatni, és a nem életképes vállalkozásokat ténylegesen fel kell számolni. A kulcsfontosságú ágazatok-

ban, mint például az energiaellátás, a bányászat és a szállítás terén az újjászervezés alaposságának és a privatizációra való erőteljesebb törekvésnek együtt kell járniuk. Az összes piaci szereplőnek egyenlő feltételeket nyújtó, vonzó üzleti környezet megteremtése érdekében a törvénykezési gyakorlat és a közigazgatás alapvető fejlődésére van szükség, beleértve a törvények alkalmazásának non-diszkriminatív és előrelátható jellegét

A jelentés óta Románia számottevő haladást ért el az *acquis* átvételében, és a közelmúltban haladás történt az *acquis* megvalósításához és tényleges érvényre juttatásához szükséges adminisztrációs feltételek megteremtése irányában.

A múlt év során Románia további haladást ért el az *acquis* legtöbb fejezete terén, és ha fenntartja a haladás jelenlegi ütemét, a csatlakozás tervezett időpontja előtt átveszi az előírt jogszabályokat.

Összegezve: a jogharmonizáció a legtöbb területen kielégítő szintet ért el. A legtöbb területen megerősítették az adminisztratív működőképességet, de az intézményes hiányosságok miatt még szükség van jobbításokra. A hiányok pótlása érdekében kellő figyelmet kell fordítani az ezeken a területeken az adminisztratív működőképesség megerősítésére elfogadott stratégiák és ütemtervek teljes és időben történő megvalósítására.

A *belső piac* terén Románia további fejlődést mutat a közösségi jogszabályok átvételében a *javak szabad áramlása* vonatkozásában. A közbeszerzésre vonatkozó jogszabályok átvételét azonban még véglegesíteni kell. Emellett be kell szüntetni azokat a gyakorlatokat, amelyek megkérdőjelezzik Románia elkötelezettségét a nyitott és átlátható közbeszerzési eljárások mellett. A jogharmonizáció a *személyek szabad mozgása* terén is fokozódott, főként a szakképesítések kölcsönös elismerése és a munkaerő szabad mozgása vonatkozásában. Le kell még zárni az állampolgári jogokkal kapcsolatos jogharmonizációt, és az adminisztratív és képzési lehetőségeket általában ki kell bővíteni. Főként a pénzügyi szolgáltatások terén Románia komoly fejlődést ért el a *szolgáltatásnyújtás szabadsága* megvalósításában. Romániának továbbra is figyelnie kell azoknak az azonosítható korlátoknak a megszüntetésére, amelyek a vállalatalapítás, a szolgáltatásnyújtás szabadsága, a biztosítási és ingatlanpiac fejlődése előtt állnak. Bár a *tőke szabad áramlásával kapcsolatos acquis* alkalmazása előrehaladt, további megszorításokat kell felszámolni a tőkeáramlás és a kiegyenlítés kapcsán, és fokozni kell a Pénzmosás Megelőzési és Ellenőrzési Állami Hivatal tevékenységét.

Románia folytatta a *kereskedelmi társaságokra*, valamint az intellektuális és ipari javak védelmére vonatkozó *acquis* átvételét. Ezeknek a jogoknak a megerősítése azonban nem tartott lépést az átvétellel. Ki kell teljesíteni

Románia jogharmonizációját a számvitel és ellenőrzés terén. Míg Romániának a *versenyre* vonatkozó jogszabályai teljes mértékben összhangban vannak az uniós trösztellenes szabályokkal, javaslatokat készítenek elő az állami támogatásra vonatkozó jogszabályok harmonizációjára. A román hatóság által a versennyel kapcsolatos törvények tényleges életbeléptetése jelentős jobbításokat feltételez az állami támogatások területén. A közelmúlt ezirányú törekvéseit fokozni kell. Romániának biztosítania kell, hogy az acélvállalatoknak juttatott támogatások átszervezése az Európai Egyezményrel összhangban történik.

Románia számottevő haladást ért el a *mezőgazdaságra*, az állategészségügyre és növényvédelemre vonatkozó *acquis* átvételében, és megerősítette az intézményeit. Az átfogó adminisztratív és foglalkoztatási képességeit e téren is tovább kell erősítenie. Különös figyelmet kell fordítani a SAPARD Iroda megerősítésére, valamint azon elemek létrehozására, amelyek egy működőképes Integrált Adminisztrációs és Ellenőrző Rendszerhez (IACS) szükségesek. Az állategészségügyben a nem megfelelő létesítmények modernizációjára késedelem nélkül terveket kell kidolgozni. Egyenletes fejlődés tapasztalható a *halászati* ágazatban a jogharmonizáció és az adminisztratív képességek tekintetében. Komoly intézkedések szükségesek azonban a Halászati Felügyelőség megfelelő személyzete alkalmazásában, amelyet a kellő ellenőrzési eszközökkel kell ellátni. Ki kell dolgozni egy halászati adatbázist.

Románia újabb eredményeket ért el a szállításra vonatkozó *acquis* átvételében, illetve a közúti, vasúti és légi szállítás területein az adminisztratív struktúrák kiépítésében. A jogharmonizáció meglehetősen előrehaladott a tengerészeti ágazatban. A belvízi hajóállomány műszaki állapotán javítani kell.

Románia elért bizonyos eredményeket az *adórendszerre* vonatkozó *acquis* átvételében, jelenleg kiemelt figyelmet kell fordítani a jogharmonizáció kiteljesítésére és az adminisztratív képességek megerősítésére. Az *acquis* átvétele a *szociális politika* és a *foglalkoztatás* terén folytatódott. A további erőfeszítéseknek a jogharmonizáció befejezésére kell összpontosítaniuk a munkatörvény területén, illetve a Munkaügyi Minisztérium megerősítésére az egészséget és a biztonságos munkavégzést biztosító szabályok megfelelő alkalmazása érdekében. Kellő figyelmet kell fordítani a társadalmi párbeszéd előmozdítására és a lakosság egészségügyi helyzetére, amely jóval alulmarad az uniós átlagon. A Strukturális Alapok irányítását szolgáló adminisztratív képességek erősítését elsőbbségi kérdésként kell kezelni. Az energiaágazat szabályozását a teljes jogharmonizációval és jobbított ad-

minisztratív képességekkel együtt kell megvalósítani, különös tekintettel a belső energiapiaci struktúrákra. Be kell fejezni az energiapiaci átszervezési folyamatot.

Románia komoly előrehaladást ért el az *energiapolitika* vonatkozásában, de a legfőbb kihívást a törvények életbe léptetése jelenti, mivel a strukturális hiányosságok gátolják az alkalmazást. Biztosítani kell a privatizációs folyamat teljes átláthatóságát. Haladás történt a *távközlés* terén a távközlési piac liberalizációjával és az *acquis* átültetésével.

Ami a *regionális politikát* és a *strukturális eszközök koordinációját* illeti, az irányító és kifizető hatóságok kijelölésének és hatáskörük megállapításának, valamint a 2004–2006-os Nemzeti Fejlesztési Terv elfogadásának köszönhetően eredmények tapasztalhatók a strukturális politikák megvalósításában. Folytatni kell azokat az erőfeszítéseket, amelyek az adminisztratív képességek fokozását célozzák meg annak érdekében, hogy lehetővé tegyék Románia számára a strukturális eszközök maximális kihasználását. A *környezetvédelem* egy olyan terület, amelyen Románia a legtöbb ágazatban kellő mértékben ültette át a vonatkozó *acquis*-t, a gyakorlatba ültetés azonban rendszerint elmarad. A jogharmonizációnak a továbbiakban arra kell összpontosítania, hogy a horizontális törvénykezés, a levegő minősége, a hulladék kezelése, a vízminőség, a természetvédelem és egy sor más ágazat terén teljesítse ki a harmonizációt. Az átvett *acquis* alkalmazása továbbra is alapvető kihívást jelent, éppen ezért fokozott erőfeszítést igényel. Rendkívül jelentős, hogy a környezet adminisztrálása minden szinten kellő erőforrásokkal rendelkezzen, a növekvő foglalkoztatási, szakképesítési és felszereltség-igényeknek való megfelelés érdekében. A stratégiai tervezésnek, a megfelelő befektetési és finanszírozási terveknek szintén a környezettel kapcsolatos közszolgáltatások fő elemeinek kell lenniük.

A *fogyasztó- és egészségvédelem* terén a jogharmonizáció jó úton halad. Románia komoly fejlődést ért el az adminisztratív képességek és a piaci felügyelettel kapcsolatos tevékenységek általános egybehangolása terén. Ezeket a törekvéseket folytatni kell, és meg kell erősíteni a fogyasztóvédelmi szervezetek szerepét.

Az *igazságügy* és a *belügyek* számos területén előrehaladás tapasztalható, főként a kivándorlás, a menedékjog és a bírósági együttműködés terén polgári és bünvádi kérdésekben. A megvalósításhoz szükséges képességeket azonban szinte minden területen erősíteni kell, akárcsak az egyes képviseltek közötti együttműködést. Több, a törvények alkalmazásában érintett képviselő és intézmény személyzeti gondokkal küszködik, amely foko-

zottabb képzést igényel. A törvénykezés függetlenségét gyakorlatba kell léptetni. Ami a korrupcióellenes harcot illeti, a törvények alkalmazására való képességet szintén számottevő mértékben erősíteni kell, és a meglévő törvényeket szigorúan kell alkalmazni. Romániának meg kell valósítania a terveit, hogy kezelni tudja a fenti kérdéseket, és főként, hogy fokozza az adminisztratív képességeit a releváns intézményekben, gyakorlatba léptesse a törvénykezési rendszer hatékony reformját, alkalmazza és kiképezze a szükséges személyzetet, és olyan intézkedéseket hozzon, amelyek komoly kihatással vannak a korrupcióra.

Korlátozott mértékű fejlődés figyelhető meg a *vámügyek* terén, a jogharmonizáció befejezése várat magára. A belső koordináció jobbításokra szorul. Továbbá fel kell számolni minden vámillétet, vámterhet és ezzel egyenértékű díjat, amely kihat a közösségből és a közösségbe való exportra és importra. Románia folytatta erőfeszítéseit a *penzügyi ellenőrzés* terén. A külső ellenőrzés és a közösség pénzügyi érdekeinek a védelme terén azonban ki kell dolgozni a jogi keretet. Az adminisztratív képességeket meg kell erősíteni egy szigorú pénzügyi rendszer megvalósítása érdekében.

Egy sor fontos ágazatban megerősítésre szorul a *közigazgatás* általános működőképessége az újonnan elfogadott jogszabályok alkalmazására. Románia ezt a kérdést egy átfogó közigazgatási reform megvalósításával próbálja megoldani. Ezek a kérdések túlmutatnak az *acquis* átvételén, és az uniós támogatások irányítására is vonatkoznak. Továbbá van egy sor olyan terület, amelyben további erőfeszítések szükségesek az elkezdett munka befejezésére, főként a vállalati törvény, a versenypolitika, a környezet, az igazságügy és a belügyek, a vámügyek és a pénzügyi ellenőrzés terén.

A csatlakozási tárgyalások során 27 fejezetet ideiglenesen lezártak. Románia általában véve megfelel a tárgyalások során tett kötelezettségvállalásainak, azonban bizonyos területeken hátramaradás tapasztalható.

Tekintettel a jelentés óta elért haladásra, a Románia által eddig elvégzett jogharmonizáció és az adminisztratív képességek szintjére, valamint a tárgyalások során vállalt kötelezettségei teljesítésének mértékére, továbbá tekintetbe véve a folyamatban levő előkészítési munkálatokat, a Bizottság azt várja Romániától, hogy a csatlakozás tervezett időpontjáig felkészüljön az uniós tagsággal járó kötelezettségek felvállalására. A csatlakozásig fennmaradó időszakban a csatlakozási tárgyalások során vállalt kötelezettségeinek megfelelően Romániának folytatnia kell a felkészülést.

Fordította: Incze Éva